วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์
ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2568 น.244-258.

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การคืนสู่สังคม*

USING GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES TO REHABILITATE INMATES IN PREPARATION FOR REINTEGRATION INTO SOCIETY

จักรวาล เหมือนแจ่ม
Jakkawarn Mueanjaem
นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
Corresponding Author E-mail: research0027@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาล ในกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังเพื่อคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน หลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยความโปร่งใส ความยุติธรรม การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ถูกนำมาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาผู้ต้องขังเพื่อสร้างความไว้วางใจในระบบยุติธรรม เสริมสร้างศักยภาพของผู้ต้องขัง และลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ เนื้อหาในบทความได้วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพฤติกรรม เช่น การฝึกอบรมทักษะอาชีพ การสนับสนุนด้านจิตวิทยา และการสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนการ เช่น บทบาทของเจ้าหน้าที่ การจัดสรรทรัพยากรในเรือนจำและการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น โครงการคืนคนดีสู่สังคมในประเทศไทย ระบบเรือนจำแบบเปิดในนอร์เวย์ และโครงการสนับสนุนผู้พ้นโทษในสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขังช่วยเสริมสร้างความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังสำหรับการคืนสู่สังคม การจัดโปรแกรมฟื้นฟูที่ครอบคลุม เช่น การพัฒนาทักษะอาชีพและการสร้างเครือข่ายชุมชน สามารถลดอัตราการกระทำผิดซ้ำและเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้ต้องขัง การพัฒนากระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการคืนสู่สังคมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การสร้างนโยบายที่ยั่งยืนและการส่งเสริมความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล

*Received March 8, 2025; Revised April 8, 2025; Accepted April 19, 2025

เป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถฟื้นฟูชีวิตของตนเองได้
คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล; พฤติกรรม; ผู้ต้องขัง

Abstract

This article aims to study the application of good governance principles in the behavioral transformation and preparation of inmates for sustainable reintegration into society. Good governance, encompassing transparency, fairness, participation, accountability, and the rule of law, is used as a critical framework for inmate development to build trust in the justice system, enhance inmate potential, and reduce recidivism. The article analyzes approaches to behavioral development, including vocational training, psychological support, and fostering a sense of self-worth. It also examines factors contributing to the success of these processes, such as the role of correctional officers, resource allocation in prisons, and support from families and communities. Additionally, it highlights successful practices in Thailand and abroad, such as Thailand's "Return Good People to Society" program, Norway's open prison system, and post-release support initiatives in the United States. The findings demonstrate that applying good governance principles in inmate development processes fosters justice, transparency, and participation, which are foundational for preparing inmates for reintegration into society. Comprehensive rehabilitation programs, such as vocational training and community network building, effectively reduce recidivism rates and enhance inmates' self-confidence. The transformation of behavior and successful reintegration into society require collaboration across all sectors. Establishing sustainable policies and promoting the understanding of good governance principles are essential for creating a fair society that provides opportunities for individuals to rehabilitate and rebuild their lives.
Keywords: Good Governance; Behavior; Prisoner

บทนำ

ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านความปลอดภัย ความมั่นคง หรือการใช้ทรัพยากรในระบบเรือนจำของรัฐ (กรมราชทัณฑ์, 2565) ปัจจุบันผู้ต้องขังในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความผิดซ้ำซาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของกระบวนการฟื้นฟูพฤติกรรมที่ยังไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกอย่างยั่งยืน การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมเพื่อคืนสู่สังคมในฐานะพลเมืองที่มีคุณค่า หนึ่งในแนวทางสำคัญที่สามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง คือ ธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งหมายถึงหลักการบริหารจัดการที่เน้นความโปร่งใส ความยุติธรรม การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ (United Nations Development Programme (UNDP), 1997) หลักการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการองค์กร แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังผ่านการสร้างความไว้วางใจและการมีส่วนร่วมในกระบวนการฟื้นฟู ในบริบทของ "การคืนสู่สังคม" หมายถึงกระบวนการที่ผู้ต้องขังได้รับการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านพฤติกรรม ทักษะอาชีพ และการพัฒนาจิตใจเพื่อกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมั่นคง (Maruna, 2001) การคืนสู่สังคมที่ประสบความสำเร็จไม่เพียงช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ แต่ยังช่วยสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชนโดยรวม วัตถุประสงค์ของบทความนี้คือการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง โดยมุ่งเน้นถึงวิธีการที่สามารถช่วยให้ผู้ต้องขังปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการกลับเข้าสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ การวิเคราะห์นี้จะรวมถึงการระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน การประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขังเป็นประเด็นที่น่าสนใจและมีศักยภาพในการส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมในระดับกว้าง การศึกษาในบทความนี้จะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนานโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่เอื้อต่อความสำเร็จของกระบวนการคืนสู่สังคมในประเทศไทย

หลักธรรมาภิบาลในบริบทของการพัฒนาพฤติกรรม

ธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง กระบวนการและหลักการบริหารจัดการที่เน้นความโปร่งใส ความยุติธรรม ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม และการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม โดยเป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ สร้างความไว้วางใจ และส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม (United Nations Development Programme (UNDP), 1997)

ธรรมาภิบาล เป็นกรอบแนวคิดที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักการบริหารจัดการในทุกระดับ ตั้งแต่หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน ไปจนถึงชุมชนและสถาบันต่าง ๆ โดยเน้นการส่งเสริมความเป็นธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความยั่งยืนและเสริมสร้างความไว้วางใจในสังคม (World Bank, 1992) แนวคิดธรรมาภิบาลมีรากฐานมาจากการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเน้นให้ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจต้องแสดงความรับผิดชอบต่อประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556)

องค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบสำคัญที่มักถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลและกระบวนการตัดสินใจอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบได้ การบริหารจัดการที่โปร่งใสช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและการคอร์รัปชัน อีกทั้งยังเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบ (Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), 2015)

2. ความยุติธรรม (Fairness) เน้นการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาค โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือความลำเอียง การจัดการที่ยุติธรรมช่วยสร้างความไว้วางใจและส่งเสริมสิทธิของทุกคนในสังคม (Taxman et al.,2013)

3. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมช่วยสร้างความรู้สึกของความเป็นเจ้าของและเพิ่มความยั่งยืนของผลลัพธ์

4. ความรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การที่ผู้บริหารหรือองค์กรต้องแสดงความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ การกระทำ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น การรับผิดชอบนี้เป็นพื้นฐานในการสร้างความไว้วางใจในองค์กร

5. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การดำเนินการทุกอย่างตามกรอบของกฎหมายและหลักศีลธรรม โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลใด บุคคลหนึ่ง หลักนิติธรรมช่วยสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในระบบ

6. การเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในระยะยาว แนวคิดนี้ช่วยสร้างความคุ้มค่าและความยั่งยืนในการบริหารจัดการ (United Nations, 2015)

แนวคิดธรรมาภิบาลในบริบทสากล เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นกรอบหลักสำหรับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และความโปร่งใส โดยธรรมาภิบาลในบริบทสากลเน้นการสร้างระบบการบริหารที่ยึดมั่นในหลักนิติธรรม การเคารพสิทธิมนุษยชน และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม องค์กรระหว่างประเทศหลายแห่งได้พัฒนาหลักการธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแนวทางสำหรับประเทศสมาชิกและองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลก

ในระดับสากล แนวคิดธรรมาภิบาลถูกนำไปใช้ในหลากหลายบริบท เช่น การพัฒนาประเทศ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการบริหารองค์กรธุรกิจ ตัวอย่างเช่น ธนาคารโลก (World Bank) ได้เน้นย้ำว่าธรรมาภิบาลเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเชื่อว่าการบริหารจัดการที่ดีจะช่วยลดความยากจน ส่งเสริมความยุติธรรม และสร้างความยั่งยืนในระยะยาว ในขณะเดียวกัน องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้นิยามธรรมาภิบาลในมุมมองของการพัฒนามนุษย์ โดยเน้นการสร้างระบบที่ยุติธรรม โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม (United Nations Development Programme (UNDP), 1997)

ธรรมาภิบาลในบริบทสากลเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นการบริหารจัดการอย่างโปร่งใส ยุติธรรม และมีส่วนร่วม หลักการเหล่านี้ช่วยสร้างความไว้วางใจในระบบการบริหาร เสริมสร้างความยั่งยืน และลดปัญหาความขัดแย้ง ตัวอย่างจากประเทศและองค์กรต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าการประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ธรรมาภิบาลในบริบทของสังคมไทย เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยุติธรรม ซึ่งในบริบทของสังคมไทย แนวคิดธรรมาภิบาลถูกนำมาปรับใช้ในหลากหลายมิติ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างความไว้วางใจในระบบ และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยุติธรรมซึ่งในบริบทของสังคมไทย แนวคิดธรรมาภิบาลถูกนำมาปรับใช้ในหลากหลายมิติทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนสร้างความไว้วางใจในระบบ และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ในสังคมไทย ธรรมาภิบาลถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญของการบริหารประเทศ โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเน้นการสร้างระบบราชการที่มีธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาคอร์รัปชันและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในภาครัฐ แนวคิดธรรมาภิบาลถูกนำมาใช้ในหลายมิติ ตั้งแต่การบริหารจัดการภาครัฐ การส่งเสริมความโปร่งใสในองค์กรธุรกิจ ไปจนถึงการพัฒนาชุมชน ตัวอย่างหนึ่ง

คือ ยุทธศาสตร์ธรรมาภิบาลแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมความโปร่งใสในหน่วยงานราชการ การสร้างความรับผิดชอบในองค์กร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ

องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในสังคมไทย แม้ว่าประเทศไทยจะมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในหลายด้าน แต่ยังคงเผชิญกับปัญหา เช่น ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงข้อมูล การขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ และการคอร์รัปชันในบางหน่วยงาน การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ธรรมาภิบาลในบริบทของสังคมไทยจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความโปร่งใส ยุติธรรม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ การประยุกต์ใช้หลักการธรรมาภิบาลในโครงการและนโยบายต่าง ๆ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐและโครงการ EEC แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของธรรมาภิบาลในการสร้างความไว้วางใจและพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

ธรรมาภิบาลไม่เพียงแต่เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ ความยั่งยืน และความมั่นคงในระบบต่าง ๆ ทั้งในระดับองค์กร สังคม และประเทศ การนำธรรมาภิบาลมาปรับใช้จึงเป็นสิ่งจำเป็นในยุคที่ความโปร่งใสและความยุติธรรมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

บทบาทของธรรมาภิบาลในกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ธรรมาภิบาลมีบทบาทสำคัญในกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะในบริบทของการพัฒนาผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการการสนับสนุนทั้งในเชิงจิตวิทยาและสังคมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการคืนสู่สังคม หลักธรรมาภิบาลช่วยสร้างความโปร่งใส ความยุติธรรมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ทั้งนี้ เพื่อให้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขังมีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การสร้างความไว้วางใจ (Building Trust) ธรรมาภิบาลส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ โดยผ่านการปฏิบัติที่โปร่งใสและยุติธรรม การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและกระบวนการต่าง ๆ ในเรือนจำช่วยลดความไม่พอใจและความขัดแย้ง นอกจากนี้ ความไว้วางใจยังส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีความเชื่อมั่นในระบบและกระบวนการพัฒนาตนเอง เช่น กระบวนการลดโทษหรือการประเมินพฤติกรรม ช่วยสร้างความไว้วางใจในระบบ การที่ผู้ต้องขังรับรู้ว่าได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม ส่งผลให้พวกเขามีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและลดความขัดแย้งในเรือนจำ (Tyler, 2006)

2. การเสริมสร้างคุณค่าในตัวผู้ต้องขัง (Enhancing Inmate Value) หลักธรรมาภิบาลเน้นการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้ต้องขัง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียมและ

ให้โอกาสในการพัฒนาศักยภาพ เช่น การอบรมทักษะอาชีพหรือการให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา ช่วยเสริมสร้างคุณค่าในตัวเองและเพิ่มโอกาสในการปรับตัวสู่สังคม เช่น การให้โอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพและการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา ช่วยให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงศักยภาพและคุณค่าของตนเอง ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ

3. การมีส่วนร่วมของผู้ต้องขังในกระบวนการพัฒนา (Inmate Participation) การเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เช่น การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมฟื้นฟู หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนภายในเรือนจำ เป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบและการตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเช่น การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมฟื้นฟู หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยสร้างความรู้สึกของความเป็นเจ้าของในกระบวนการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง (United Nations Development Programme (UNDP), 1997)

4. ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง (Fostering Accountability) ธรรมาภิบาลส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของผู้ต้องขัง เช่น การกำหนดเป้าหมายพฤติกรรมเชิงบวก และการติดตามผลผ่านการประเมินอย่างสม่ำเสมอ ผู้ต้องขังที่รับรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในกระบวนการพัฒนามีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างจริงจัง

5. สร้างความเป็นธรรมในกระบวนการ (Ensuring Fairness in the Process) การประยุกต์หลักนิติธรรมและความยุติธรรมในทุกขั้นตอน เช่น การพิจารณาลดโทษหรือการจัดโปรแกรมพัฒนาอย่างเท่าเทียม ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มความไว้วางใจในกระบวนการยุติธรรม

ประโยชน์ของธรรมาภิบาลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะในระบบการพัฒนาผู้ต้องขัง มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างประสิทธิภาพและผลลัพธ์ในระยะยาว หลักธรรมาภิบาลช่วยส่งเสริมความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ซึ่งนำไปสู่ประโยชน์ที่สำคัญดังนี้

1. ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ การประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขัง เช่น การจัดทำโปรแกรมพัฒนาทักษะอาชีพที่ตอบโจทย์ความต้องการ และการให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม การที่ผู้ต้องขังรู้สึกว่าได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมและมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

ช่วยลดความรู้สึกต่อต้านและเพิ่มแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่งผลให้อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง (Pratt, 2008)

2. เสริมสร้างความมั่นใจในตนเองและการยอมรับจากสังคม ธรรมาภิบาลเน้นการให้ผู้ต้องขังมีบทบาทในกระบวนการพัฒนาตนเอง เช่น การร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างความรับผิดชอบและการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ช่วยให้ผู้ต้องขังตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและสามารถมีบทบาทในสังคมเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ช่วยให้พวกเขาเริ่มต้นชีวิตใหม่และได้รับการยอมรับจากสังคม (Tyler, 2006)

3. สร้างความยั่งยืนในกระบวนการพัฒนา หลักธรรมาภิบาลสนับสนุนการออกแบบและดำเนินโครงการพัฒนาที่มีความโปร่งใส ยุติธรรม และมีส่วนร่วม ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขัง ตัวอย่างเช่น การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนผู้ต้องขังหลังพ้นโทษผ่านโครงการฟื้นฟูและการจ้างงาน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนเช่นนี้ช่วยเพิ่มความยั่งยืนในกระบวนการพัฒนา

4. ส่งเสริมความไว้วางใจในระบบยุติธรรม ความโปร่งใสและความยุติธรรมในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขังช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม การที่ผู้ต้องขังและครอบครัวรับรู้ว่ากระบวนการพัฒนามีความเท่าเทียมและโปร่งใส ส่งผลให้เกิดความไว้วางใจในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ความโปร่งใสยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและความไม่พอใจที่อาจเกิดขึ้นในระบบ (United Nations Development Programme (UNDP), 1997)

ธรรมาภิบาลเป็นแนวทางที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ เสริมสร้างความมั่นใจในตนเองของผู้ต้องขัง และสร้างความยั่งยืนในกระบวนการพัฒนา นอกจากนี้ การเน้นความโปร่งใสและยุติธรรมยังช่วยส่งเสริมความไว้วางใจในระบบยุติธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและความสงบสุขในสังคม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังเป็นหัวใจสำคัญของการฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมสำหรับการคืนสู่สังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังพัฒนาทักษะ ความสามารถ และมุมมองชีวิตที่ช่วยลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ หลักการสำคัญของกระบวนการนี้คือการส่งเสริมความยั่งยืนผ่านการสนับสนุนที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกด้าน การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในหลากหลายมิติ ทั้งด้านความปลอดภัย ความไว้วางใจในระบบยุติธรรม และทรัพยากรของรัฐที่ต้องถูกนำมาใช้ในการจัดการซ้ำแล้วซ้ำเล่า การแก้ไขปัญหานี้ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของ

การควบคุมและลงโทษเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้สามารถฟื้นฟูตนเองและเตรียมความพร้อมสำหรับการคืนสู่สังคมในฐานะพลเมืองที่มีคุณค่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังมีความซับซ้อน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน ทั้งการสนับสนุนเชิงจิตวิทยา การพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี การปรับพฤติกรรมไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้ต้องขัง แต่ยังต้องอาศัยระบบสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมในเรือนจำ ครอบครัว ชุมชน และระบบยุติธรรมที่มีความยุติธรรมและโปร่งใส

แนวทางการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังเป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายเพื่อฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมให้ผู้ต้องขังสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ แนวทางในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต้องอาศัยกลยุทธ์ที่หลากหลาย ซึ่งมุ่งเน้นทั้งการพัฒนาตนเองของผู้ต้องขัง การสร้างแรงจูงใจ และการสนับสนุนจากระบบเรือนจำและชุมชน

1. การอบรมและการพัฒนาทักษะอาชีพ หนึ่งในแนวทางสำคัญคือการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพที่สามารถนำไปใช้ได้จริงหลังจากพ้นโทษ การฝึกอาชีพช่วยสร้างทางเลือกใหม่และลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ ตัวอย่างของทักษะที่สามารถอบรมได้ในเรือนจำ ได้แก่ 1. การฝึกทักษะช่างฝีมือ เช่น ช่างไม้ ช่างเชื่อม หรือช่างไฟฟ้า 2. ทักษะด้านการเกษตร เช่น การเพาะปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ 3. ทักษะด้านบริการ เช่น การทำอาหาร การตัดผม หรือการซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้า การฝึกอบรมเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถประกอบอาชีพได้หลังพ้นโทษ แต่ยังเสริมสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจในตัวเอง

2. การสนับสนุนด้านจิตวิทยาและการบำบัดพฤติกรรม การให้การสนับสนุนด้านจิตวิทยาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหาด้านอารมณ์หรือพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการกระทำผิด การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการบำบัดพฤติกรรมช่วยลดความตึงเครียดและสร้างจิตสำนึกที่ดี ตัวอย่างของกระบวนการบำบัด ได้แก่ 1. การบำบัดแบบกลุ่ม เพื่อสร้างความรู้สึกว่าไม่ได้เผชิญปัญหาเพียงลำพัง 2. การบำบัดพฤติกรรมทางปัญญา เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดและพฤติกรรมที่นำไปสู่การกระทำผิด 3. การบำบัดสำหรับผู้มีปัญหาการเสพติด เช่น การใช้โปรแกรมฟื้นฟูสำหรับผู้เสพสารเสพติด 3. การส่งเสริมการศึกษา การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขัง การสนับสนุนให้ผู้ต้องขังเข้าถึงการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงการฝึกอบรมวิชาชีพและการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและลดความเสี่ยงของการกระทำผิดซ้ำ 4. การเสริมสร้างจิตสำนึกทางสังคม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังยังต้องอาศัยการเสริมสร้างจิตสำนึกทางสังคม เช่น การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้อื่น การเรียนรู้ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม และการสร้างความรับผิดชอบส่วนบุคคล ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมอาสาสมัครภายในเรือนจำเพื่อช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีข้อจำกัด 5. การสร้างโครงสร้างสนับสนุนหลังพ้นโทษ การสนับสนุนผู้ต้องขังหลังพ้นโทษเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงในชีวิต ตัวอย่างของการสนับสนุน ได้แก่ 1. การช่วยหางานหรือการฝึกอบรมเพิ่มเติม 2. การสร้างเครือข่ายชุมชนที่ช่วยให้ผู้ต้องขังได้รับการยอมรับและคำแนะนำ 3. การจัดทำโปรแกรมติดตามผล (Follow-up Program) เพื่อประเมินความก้าวหน้า 6. การสร้างแรงจูงใจผ่านระบบรางวัลและการยอมรับ การมอบรางวัลหรือการลดโทษสำหรับผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมดี ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ ตัวอย่างเช่น การลดวันจำคุกหรือการให้รางวัลที่แสดงถึงความก้าวหน้าในกระบวนการฟื้นฟู

แนวทางการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังต้องมุ่งเน้นที่การพัฒนาทักษะ การสนับสนุนด้านจิตวิทยา และการสร้างโครงสร้างสนับสนุนที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืนและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ การบูรณาการระหว่างหน่วยงานรัฐ ชุมชน และภาคเอกชนจะช่วยให้แนวทางเหล่านี้เกิดผลในระยะยาว

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้สามารถคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกระบวนการฟื้นฟู ทั้งในระดับบุคคล ระบบเรือนจำและสภาพแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการออกแบบและดำเนินการโครงการที่มีประสิทธิภาพ

1. บทบาทของเจ้าหน้าที่เรือนจำ เจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและเสริมสร้างความไว้วางใจให้กับผู้ต้องขัง การปฏิบัติที่ยุติธรรมและการสื่อสารที่สร้างสรรค์ช่วยให้ผู้ต้องขังมีความมั่นใจในระบบการฟื้นฟู เช่น ความยุติธรรมและการปฏิบัติที่เหมาะสม การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมช่วยสร้างความไว้วางใจในระบบและลดความรู้สึกต่อต้านของผู้ต้องขัง (Tyler, 2006) การสร้างแรงจูงใจเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีสามารถสร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่นให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นไปได้ ความเชี่ยวชาญและการสนับสนุน เจ้าหน้าที่ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านจิตวิทยาและการจัดการความขัดแย้งสามารถช่วยให้ผู้ต้องขังรับมือกับปัญหาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ดียิ่งขึ้น

2. ทรัพยากรในเรือนจำ ทรัพยากรที่เพียงพอ เช่น พื้นที่สำหรับฝึกอบรม อุปกรณ์ในการพัฒนาทักษะ และการสนับสนุนจากภายนอก ช่วยให้กระบวนการฟื้นฟูดำเนินไป

อย่างมีประสิทธิภาพ การขาดทรัพยากรอาจส่งผลให้โครงการพัฒนาล้มเหลว เช่น สถานที่และอุปกรณ์ การมีพื้นที่สำหรับฝึกอบรมหรือกิจกรรมที่เหมาะสมช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะของผู้ต้องขัง โปรแกรมพัฒนาที่หลากหลาย เรือนจำที่มีการจัดโปรแกรมฝึกอาชีพ การศึกษา และการให้คำปรึกษาที่ครอบคลุมสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ต้องขังได้หลากหลาย การสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรทางการเงินที่เพียงพอช่วยให้โครงการสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (กรมราชทัณฑ์, 2565)

3. โครงสร้างทางสังคมและการสนับสนุน หลังพ้นโทษ สภาพแวดล้อมทางสังคมและการสนับสนุนจากชุมชนมีผลกระทบโดยตรงต่อการปรับตัวของผู้ต้องขัง การยอมรับจากครอบครัวและชุมชนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการคืนสู่สังคม เช่น ช่วยเหลือจากชุมชน เช่น การให้โอกาสในการทำงานหรือการสร้างเครือข่ายสนับสนุนช่วยลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำ การยอมรับจากครอบครัวและชุมชน ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ต้องขังกับครอบครัวและการสนับสนุนจากชุมชนช่วยลดความเสี่ยงในการกลับไปกระทำผิดซ้ำ (Maruna, 2001) โอกาสในการทำงาน การมีงานทำที่มั่นคงช่วยสร้างความมั่นใจและความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ การสร้างเครือข่ายสนับสนุน โครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น โครงการคืนคนดีสู่สังคมในประเทศไทย เป็นตัวอย่างของการบูรณาการระหว่างระบบเรือนจำและชุมชน

4. ปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะเฉพาะตัวของผู้ต้องขัง เช่น แรงจูงใจ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง และสภาวะจิตใจ มีผลต่อความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น แรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง ผู้ต้องขังที่มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เช่น ความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตมักมีแนวโน้มที่จะสำเร็จในกระบวนการฟื้นฟูมากกว่า การรับรู้ตนเอง การบำบัดด้านจิตวิทยาช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ในตนเองและลดพฤติกรรมที่นำไปสู่การกระทำผิด การจัดการความเครียด การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการความเครียดช่วยลดปัจจัยที่อาจทำให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำผิดซ้ำ

5. ระบบการจัดการภายในเรือนจำ การบริหารจัดการเรือนจำที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการฟื้นฟู เช่น ความโปร่งใสและยุติธรรมในระบบ ระบบที่มีความโปร่งใสและยุติธรรมช่วยให้ผู้ต้องขังไว้วางใจในกระบวนการพัฒนา การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร การสร้างนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาผู้ต้องขังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังมีความเกี่ยวข้องกับทั้งบุคคล ระบบเรือนจำ และสภาพแวดล้อมทางสังคม การบูรณาการระหว่างปัจจัยเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำและส่งเสริมให้ผู้ต้องขังสามารถคืนสู่สังคมได้อย่างมั่นคงและมีคุณภาพ

การเตรียมความพร้อมเพื่อคืนสู่สังคมของผู้ต้องขัง

การคืนสู่สังคมเป็นกระบวนการสำคัญในระบบยุติธรรมทางอาญา ที่มีเป้าหมายเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ เสริมศักยภาพผู้ต้องขัง และสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว ชุมชน และประเทศ การเตรียมความพร้อมก่อนพ้นโทษ โดยอิงหลักธรรมาภิบาล ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของกระบวนการฟื้นฟู

ความสำคัญของการคืนสู่สังคม

1. ลดการกระทำผิดซ้ำ การฝึกอาชีพ การศึกษา และการสนับสนุนด้านจิตวิทยาช่วยให้ผู้ต้องขังมีเครื่องมือในการกลับคืนสู่ชีวิตปกติ (กรมราชทัณฑ์, 2565)

2. เสริมศักยภาพผู้ต้องขัง การอบรมทักษะและการมีบทบาทในครอบครัวและชุมชน ช่วยเปลี่ยนพวกเขาเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า

3. เสริมความมั่นคงของชุมชน การยอมรับและสนับสนุนจากชุมชนช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจ

4. ลดภาระรัฐ ประเทศที่เน้นการฟื้นฟู เช่น นอร์เวย์ พบว่าอัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านเรือนจำลดลง (Pratt, 2008)

5. เสริมภาพลักษณ์ระบบยุติธรรม กระบวนการฟื้นฟูที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพช่วยสร้างความเชื่อมั่นของประชาชน

6. ลดการตีตราทางสังคม การให้โอกาสผู้พ้นโทษมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมช่วยส่งเสริมความเท่าเทียม

7. เสริมครอบครัว ผู้ต้องขังที่กลับมาเป็นเสาหลักของครอบครัวช่วยลดปัญหาทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ในครัวเรือน

การประยุกต์หลักธรรมาภิบาลในกระบวนการคืนสู่สังคม

1. ความโปร่งใส (Transparency) เปิดเผยข้อมูลขั้นตอนการพัฒนาและสิทธิของผู้ต้องขัง เช่น ศูนย์ข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ (กรมราชทัณฑ์, 2565)

2. ความยุติธรรม (Fairness) ให้โอกาสเท่าเทียมในการเข้าถึงโปรแกรม เช่น แนวทางของนอร์เวย์ที่จัดฝึกอบรมอย่างเป็นธรรม (Pratt, 2008)

3. การมีส่วนร่วม (Participation) ให้ผู้ต้องขังมีส่วนในการวางแผนโปรแกรมฟื้นฟู เช่น โครงการคืนคนดีสู่สังคมในไทย

4. ความรับผิดชอบ (Accountability) ติดตามผลและรายงานความคืบหน้า เช่น โปรแกรม Aftercare ในสหรัฐฯ

5. หลักนิติธรรม (Rule of Law) ยึดหลักเกณฑ์ที่ตรวจสอบได้ในการลดโทษ เช่น ระบบพิจารณาในประเทศแคนาดา

แนวทางปฏิบัติ

1. ฝึกอบรมอาชีพ ให้ตรงกับความต้องการตลาด เช่น งานช่างไฟฟ้า (กรมราชทัณฑ์)

2. สนับสนุนจิตวิทยา เช่น การบำบัดด้วยศิลปะในเรือนจำสหรัฐฯ

3. สร้างเครือข่ายชุมชน ช่วยเรื่องที่พักและงานหลังพ้นโทษ เช่น โครงการ Transition from Prison to Community

4. ติดตามผลหลังพ้นโทษ เช่น ระบบติดตามในสวีเดนที่ช่วยให้ผู้ต้องขังปรับตัวได้ดีขึ้นในช่วงเปลี่ยนผ่าน

สรุปได้ว่า กระบวนการคืนสู่สังคมที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลช่วยเสริมศักยภาพผู้ต้องขัง ลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ และสร้างระบบยุติธรรมที่โปร่งใสและน่าเชื่อถือ การส่งเสริมความยุติธรรม ความมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบในทุกขั้นตอนไม่เพียงฟื้นฟูผู้ต้องขังเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างสังคมที่ปลอดภัยและยั่งยืน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการคืนสู่สังคมของผู้ต้องขังเป็นภารกิจสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการลดอัตราการกระทำผิดซ้ำและการสร้างสังคมที่ยั่งยืน บทความนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขัง เพื่อสร้างระบบที่โปร่งใส ยุติธรรม และมีส่วนร่วม โดยหลักการเหล่านี้ไม่เพียงช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจในระบบยุติธรรม แต่ยังมีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูศักยภาพของผู้ต้องขังให้พร้อมต่อการกลับเข้าสู่ชีวิตในสังคม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังต้องอาศัยแนวทางที่หลากหลาย ทั้งการพัฒนาทักษะอาชีพ การสนับสนุนด้านจิตวิทยา และการสร้างเครือข่ายสนับสนุนจากชุมชน การจัดทำโปรแกรมฟื้นฟูที่คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและความต้องการของสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กระบวนการนี้บรรลุผลสำเร็จ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เช่น บทบาทของเจ้าหน้าที่ทรัพยากรในเรือนจำ และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน ต้องถูกนำมาพิจารณาอย่างรอบด้าน ตัวอย่างแนวปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการแนวทางธรรมาภิบาลในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขังสามารถลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ สร้างความมั่นใจในตนเอง และส่งเสริมการยอมรับจากสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือชุมชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างระบบที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงและฟื้นฟูผู้ต้องขัง ในอนาคตการพัฒนาและขยายแนวทางการประยุกต์ใช้ธรรมาภิบาลในกระบวนการคืนสู่สังคมควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนานโยบายที่ยั่งยืนและการสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็ง การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ การจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ และการส่งเสริมความเข้าใจในบทบาทของชุมชน เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสังคมที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในความเจริญของประเทศ ท้ายที่สุด การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนาผู้ต้องขังไม่ได้เป็นเพียงการฟื้นฟูชีวิตของบุคคล แต่ยังเป็นการสร้างสังคมที่มีความยุติธรรม โปร่งใส และยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของทุกระบบยุติธรรมในโลกสมัยใหม่

เอกสารอ้างอิง

กรมราชทัณฑ์. (2565). *รายงานแนวทางการคืนคนดีสู่สังคม*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.

_____. (2565). *รายงานสถิติผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). *คู่มือธรรมาภิบาล: หลักการและแนวปฏิบัติในองค์กรภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

Maruna, S. (2001). *Making Good: How Ex-Convicts Reform and Rebuild Their Lives.* Washington, DC: American Psychological Association.

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2015). *OECD Principles of Public Governance*. Paris: OECD.

Pratt, J. (2008). Scandinavian Exceptionalism in an Era of Penal Excess: Part I: The Nature and Roots of Scandinavian Exceptionalism. *British Journal of Criminology*, 48(2), 119-137.

Taxman, F. S. et al. (2013). Justice Reinvestment in Action: The Impact of Policy Changes on Recidivism. *Criminal Justice Policy Review*, 24(3), 367-394.

Tyler, T. R. (2006). *Why People Obey the Law*. Princeton: Princeton University Press.

United Nations Development Programme (UNDP). (1997). *Governance for Sustainable Human Development: A UNDP Policy Document*. New York: UNDP.

United Nations. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York: United Nations.

World Bank. (1992). *Governance and Development*. Washington, DC: World Bank.